tasavvufçulardan gazali ve selefilerden ibn teymiyye arasındaki fark

abdurRahman el-vekil
abdulAziz bin muhammed el-halife

tevhid yayınları

TASAVVUFÇULARDAN GAZALİ VE SELEFİLERDEN İBN TEYMİYYE ARASINDAKİ FARK

ABDURRAHMAN EL-VEKİL
ABDULAZİZ BİN MUHAMMED EL-HALİFE

www.kitabvesunnet.blogspot.com

TEVHİD YAYINLARI
1435

TASAVVUFÇULARDAN GAZALİ VE SELEFİLERDEN İBN TEYMİYYE ARASINDAKİ FARK

ABDURRAHMAN EL-VEKİL
ABDULAZİZ BİN MUHAMMED EL-HALİFE

derleme
Ebu Umeyr bin Muhammed et-Turki

irtibat:
kitabvesunnet@gmail.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Muhakkak ki hamd Allah'adır. O'na hamdederiz ve O'na istiane ederiz ve O'ndan mağfiret dileriz. Ve nefislerimizin şerlerinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur ve kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Ve Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet ederim. O, tektir ve ortağı yoktur. Ve Muhammed'in O'nun kulu ve resûlu olduğuna şehadet ederim.

"Ey iman edenler! Allah'tan, sakınılması gerektiği şekilde sakının ve ancak müslümanlar olarak ölünüz."[1]

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan eşini yaratıp ikisinden bir çok erkekler ve kadınlar türeten Rabbinizden sakının; kendi adına birbirinizden istekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık (bağlarını kırmak)**tan sakının. Şüphesiz ki Allah, sizin üzerinizde gözetleyicidir."**[2]

[1] Âl-i İmran Suresi, 102. ayet
[2] Nisa Suresi, 1. ayet

"Ey iman edenler! Allah'tan sakının ve doğru söz söyleyin, ki amellerinizi ıslâh etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Her kim Allah'a ve Resûlu'ne itaat ederse, o fevz'ul-azîm (en büyük mükâfaat) **ile kurtuluşa ermiş olur."**[3,4]

Emmâ ba'du: Muhakkak ki sözün en doğrusu Allah'ın kitabıdır ve yolların en güzeli de Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in yoludur ve işlerin en şerlisi sonradan çıkarılanlardır ve her sonradan çıkarılan bid'attır ve her bid'at dalâlettir ve her dalâlet de ateştedir. Ve ba'du:

AbdurRahman el-Vekil der ki:[5]

Tasavvufçular dünyayı kötülemede çok aşırı gitmiş ve ondan kurtulma çağrılarında da haddi aşmışlardır. Halbuki doğru davransalardı itidal yolunu seçerlerdi.

İnsanlar arasında yaydıkları dünya düşmanlığı ve kötülüğü sebebiyle müslümanların başına gelen felaket ve sıkıntıların büyük çoğunluğundan tasavvufçular

[3] Ahzab Suresi, 70.-71. ayet

[4] Sözümüze Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den sahih olarak rivayet edilen hacet hutbesi ile başladık. Ebu Davud (2118), Tirmizi (1105) ve İbni Mace (1892)'de tahric edilmiştir. Senedi sahihtir.

[5] Bknz. Tasavvuf ve İslam, AbdurRahman el-Vekil, Tevhid Yayınları, İstanbul, 1997

sorumludur. Çünkü insanlara sürekli dünyayı kötülemiş ve ihmal edilmesine öncülük etmişlerdir.

Nitekim bazı tasavvufçular rızkı kazanmak ve geçimi sağlamak için çalışmanın gerekliliğine bile inanmamaktadır. İnsanlardan dilenmeyi, sadaka ve bağış almayı, asalak olarak yaşamayı ona tercih etmektedir.

Tasavvufçulardan biri hakkında şöyle nakledilir: Bir ara rızık kazanmak aklına gelmiş ve bir sahraya çıkmış, sakat, kör ve cılız bir toygar kuşu görmüş, görmek, yürümek ve uçmaktan aciz olduğu halde bir şeyler yediğini görerek hayrete ve düşünmeye dalmış, bu durumda iken orada hemen yer yarılmış ve iki tabak çıkmış, birisinde güzel susamlar, diğerinde de berrak su varmış, kuş susamlardan yemiş ve sudan içmiş, tekrar yer yarılmış ve iki tabak kaybolmuştur. Bunu gören adam "Bunu görünce artık arama çabasından vazgeçtim" demiştir.

Bir diğeri de şöyle demiştir: Birgün acıktım. Kimseden bir şey istemiyordum. Biri vasıtasıyla belki Allah bana birşeyler verir diyerek Bağdat'ta bir iş yerinden geçtim. Ama olmadı. O gece aç uyudum. Rüyada biri gelerek bana "Falan yere git", mavi bezi kokla, içinde bazı parçalar var, onları al ve kendine harca" dedi.

Bu misalleri daha da çoğaltmak mümkündür.

Tasavvufçuların bir kısmı çalışmak ve şerefle kazanmak dışında rızık kazanmak için her türlü yolu mübah görürler. Şöyle rivayet edilir:

Şeyh AbdulKadir bir adama "Sende falan adamın altını ve yiyecekleri var, ondan bana getir" demiş, adam "Yanımdaki emanette nasıl tasarruf edebilirim, bunun için senden fetva isteseydim bana fetva vermezdin" demiştir. Ama şeyh efendi isteğinde ısrar etmiş, o da şeyhe güvenerek isteğini yerine getirmiştir. Çok geçmeden Irak'ın bir tarafında bulunan emanet sahibinden kendisine "Şeyh Abdulkadir'e şu kadar altın ve yiyecek ver" diyen bir mektup gelmiş ve şeyh efendiye önce verdiği miktarları mektupta tayin etmiştir.

Tembelliğe, işsizliğe ve malı har vurup harman savurmaya yahut malı Allah'ı anmaktan alıkoyan bir engel görmeye çağrı toplumda çok tehlikeli bir çağrıdır.

Çünkü böyle bir çağrı çalışıp kazanmaya, yer yüzünü imar etmeğe, kısaca İslâm'ın ruhuna ve Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in Sünnet'ine açıkça aykırıdır. Çünkü İslâm'ı diğer dinlerden ayıran en büyük özelliklerden biri, dünya işlerini ve sosyal ilişkileri düzenlemesi ve bunun için hüküm ve kurallar koymasıdır. Bu ilişkilerin büyük çoğunluğu da çalışma, kazanma ve harcama ile ilgilidir.

İslâm çalışma, kazanma ve insanlara yararlı olma dinidir. Hiçbir zaman tembellik, işsizlik ve asalaklık dini olmamıştır.

Çalışmamaya, tembelliğe, maldan kaçmaya ve onu kötü görmeğe çağrının neticesi fakirlik, yoksulluk ve geriliktir. Başka milletlere avuç açma ve boyundurukları altına girmedir. İslâm ise bundan şiddetle sakındırmış ve insanların ancak amellerinin karşılığını göreceklerini açık bir şekilde belirtmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'de ve Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in Sünnet'inde çalışmaya, kazanmaya ve başkalarına yük olmamaya çağıran, daha doğrusu bunları farz kılan âyet ve hadisler sayılamıyacak kadar çoktur. Bunları burada zikretmeyi bile zaid görüyoruz.

Şezeratu'z-Zeheb sahibi şöyle diyor; Alauddin İbn Ali İbn es-Sıyrafi'nin Zadu's-Salikîn adlı kitabında, kadı Ebu Bekr İbn el-Arabi'nin şöyle dediini nakleder:

"Gazali'yi halk arasında gördüm. Elinde bir baston, sırtında yamalı bir hırka, omuzunda bir su kırbası vardı. Halbuki Bağdad'ta gördüğüm zaman halkın ileri gelenlerinden sarıklı dörtyüz kişi dersini izliyordu. Hepsi de ondan ilim öğreniyordu. Kendisine yaklaştım, selam verdim ve: 'Ey imam! Bağdad'ta ilim okutmak bundan daha

iyi değil mi?' dedim. Bana gözünün ucuyla baktı ve şöyle dedi: İrade semasında (veya feleğinde) saadet dolunayı doğunca ve usul akşamlarında vuslat güneşi batınca, Leyla ve Su da aşkını evde bıraktım ve ilk menzili tashihe döndüm. Arzular bana "Yavaş ol, bunlar arzu ettiklerinin menzilleridir, yavaş ol ve in" diye seslendi. Onlara çok ince ipler eğirdim ama iplerimi dokuyacak kimse bulamadığım için tezgahımı kırdım."[6]

Tasavvufçular insanları çalışmaktan, mal kazanmak ve mala sahip olmaktan, dünyadan ve dünyadakilerden insanları soğutup uzaklaştırdıkları gibi Allah'ın müminlere farz kıldığı cihadtan da alıkoymuşlardır. Kur'ân âyetlerini çok tuhaf ve batınî bir şekilde tefsir ederek bir çokları insanları düşmana karşı cihad etmek ve İslâm yurdunu savunmaktan alıkoymuştur. Halbuki yaptıkları bu tefsirlerin âyetlerin manaları ve maksatlarıyla yakından uzaktan bir ilişkisi bulunmamaktadır.

Mesela Davud ibn Salih'ten şöyle rivayet edilir: Ebu Seleme İbn AbdurRahman bana şöyle dedi: Yeğinim! **"Ey iman edenler, sabredin, sebat gösterin, hazırlıklı ve uyanık bulunun..."**[7] âyetinin hangi konuda indiğini biliyor musun? Hayır, dedim. Şöyle dedi: Yeğenim! Allah Resûlu zamanında savaş için atların bağlandığı savaş yoktu. Onun

[6] Şezeratu'z-Zeheb: 4/13

[7] Al-i İmran Suresi, 200. ayet

yerine namazdan sonra gelecek namazı bekleme vardı. Ribat nefse karşı cihad içindir. Ribatta bekliyen de nefsine karşı cihad eden murabıttır."[8]

"Allah yolunda hakkıyla cihad ediniz."[9] âyetini de tasavvufçular "Nefse ve hevaya karşı mücahededir ve hakkıyla cihad budur. Cihadı ekber de budur, zira Allah Resûlu savaşlarından birinden dönerken "Küçük cihadtan büyük cihada döndük" buyurmuştur"[10] şeklinde tevil etmişlerdir.

Halbuki böyle bir şey cihad şeriatını insanlara tebliğ eden Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e açıkça iftira ve yalandan başka bir şey değildir. Bununla ilgili olarak Şeyhulİslâm İbn Teymiyye şöyle diyor:

"Tebuk Gazvesi'nde Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in: "Küçük cihadtan büyük cihada döndük." anlamında buyurduğu söylenen hadisin aslı astarı yoktur ve Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in sözlerini, fiillerini bilenlerden kimse rivayet etmemiştir.

---

[8] İhya kitabı hamişinde, Avarif'ul-Maarif 2/22

[9] Hacc Suresi, 78. ayet

[10] İhya kitabı hamişinde, Avarif'ul-Maarif 2/56. Hafız İbn Hacer Tesdid'ul-Kavs kitabında şöyle der: "Dillerde dolaşan bir hadis olarak geçen bu söz, gerçekte İbrahim bin Able'nin sözüdür. El-Iraki de: 'Beyhaki Cabir'den zayıf bir senedle rivayet etmiştir.' demiştir."

Kafirlere karşı cihad amellerin en büyüklerindendir.[11] Hatta insanın Allah için yaptığı en büyük ameldir."

Allahu Teâlâ buyuruyor ki:

"Mü'minlerden, özür sahibi olanlardan başka, oturanlar ile malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler bir olmaz. Allah malları ve canlarıyla cihad edenleri derece bakımından oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah hepsine de güzellik vaadetmiştir. Ama mücahidleri, oturanlardan çok büyük bir ecirle üstün kılmıştır."[12]

"Siz hacılara su veren ve Mescid-i Haram'ı onaran kimseyi, Allah'a ve ahiret gününe iman edip de Allah yolunda cihad edenlerle bir mi tutuyorsunuz? Halbuki onlar Allah katında eşit değillerdir. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez. İman edip de hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad

[11] Cihadtan maksad İbn Teymiyye'nin başka bir eserinde dediği gibidir: "Cihad, Allah'ın emrettiğini sevip yüceltmek, yasak ettiği şeylerden de nefret edip defetmek için yapılan mücadeledir." (Bknz.: Kulluk, İbn Teymiyye) Yoksa cihad günümüzdeki bazılarının yaptığı gibi Allah (subhanehu ve teâlâ)'nın kitabına ve Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem) Sünnet'ine uymadan insanları hunharca katletmek değildir.

[12] Nisa Suresi, 95. ayet

edenler rütbe bakımından Allah katında daha üstündürler. Kurtuluşa erenler de işte onlardır."[13]

Tasavvufçular kendilerine bağlanan salikin ruhunda izzeti, şeref ve şahsiyeti öldürdükleri gibi sağlığı ve diriliğini de öldürürler. Şeyhlerin karşısında eğilip ellerini ve ayaklarını öpe öpe onda ne bir şahsiyet, ne de bir izzet kalır. Onun için türlü hakaret ve alçaklıkları hoşnut bir gönülle karşılar ve bir şey olmamış gibi davranır. Onun için bu durumlarını onlardan biri şöyle dile getirir: "Yolumuz ruhlarıyla çöplüklerin süpürüldüğü kişilere yarar." Durumu bu olan bir insan düşmana karşı savaşı ve cihadı nasıl düşünebilir?!

Tasavvufçuların cihadtan kaçmalarını ve ondan nefret etmelerini göstermek için uzaklara gitmeye ne gerek var! İşte Mescid-i Aksa, hicri 492 yılında haçlıların eline düşüyor, tasavvufun hücceti Gazali ise hayatta olmasına rağmen belki de kılı bile kıpırdamıyor ve bu büyük olay karşısında harekete geçmiyor. Bırakın harekete geçmesini, kitaplarında bir satırla da olsa buna temas etmiyor. Bu olaydan sonra Gazali 13 sene daha yaşamış, buna rağmen bu olay kalemini bile harekete geçirmemiştir.

[13] Tevbe Suresi, 19.-22. ayet

Nasıl geçirsin ki? Çünkü Gazali o yıllarda kitapları üzerine kapanmış ve cansızların evliya ile nasıl konuştuklarını anlatmaya çalışıyordu. Cihada çıkmadan veya başkalarını cihada davet etmeden tasavvufçuların saht ve mahvinin felsefesini yapıyordu.

Aynı şekilde tasavvufun kutupları sayılan İbn Arabi ve İbn el-Farid da Haçlı Seferleri zamanında yaşamış olmalarına rağmen birinden bir savaşa katıldığı yahut teşvik ettiği yahut müslümanların başına gelen felaketlerden kopan feryatlar veya iniltilerden birini şiir veya nesirlerinde tescil ettiğini görmüyoruz. Çünkü ikisi de insanlara Allah'ın kulların aynısı olduğunu kararlaştırmakla meşguldüler. Onun için müslümanlar haçlılarla niçin savaşacaktı? Zira ikisine göre haçlılar da o suretlerde tecessüd eden Allah'ın zatından başka şeyler değildi.

Gazali'nin tavrını isterseniz Ömer Ferruh'tan da dinliyelim:

"Kudüs'ün haçlıların eline düştüğünü bilen ve ondan sonra da onüç sene yaşıyan Gazali'nin bu önemli olaya işaret etmemesini okuyucu öğrenince belki de hayret edecektir. Halbuki İran, Irak ve Türk memleketlerinin halkını Şam bölgesindeki müslüman kardeşlerinin yardımına teşvik etseydi, Allah yolunda onlardan binlerce, belki yüzbinlerce kişi kardeşlerinin yardımına koşarlardı.

Böylece müslümanlara cihadla dolu yıllar kazandırır ve yıllarca sürecek yıkım ve cehaletten belki de kurtarabilirlerdi.

Gazali'nin bundan gafil kalmasının tek sebebi, o tarihlerde bir tasavvufçu olması ve tasavvufun hayat yollarından biri, belki de tek kurtuluş yolu olduğuna kanaat getirmesidir.

Tasavvufçular kerametlerinin olduğunu iddia ediyorlar. Ama ne hikmetse bu kerametlerini dinlerini ve insanlarını savunmak için göstermiyorlar.

Bunların böyle kerametleri varsa -ki bu tür kerametlerin olmaması daha iyidir- İslâm yurdu ve kutsal değerleri haçlıların ayakları altında çiğnenirken onların susmaları ve tekkelerinden çıkmamaları İslâm'a karşı cinayet olarak yeter!

Tasavvufçuların bu suçlamanın altında kalacaklarını mı sanıyorsunuz. Gerekçeleri gayet hazır! Müslümanların başına gelen bu felaket ve musibetleri Allah'ın günahkâr kullarına bir cezası olarak takdim ederler. 'Allah bir milletin başına bir zalimi musallat etmişse hiçbir kimse

Allah'ın iradesine karşı koyamaz veya ondan yakınamaz' derler."[14]

Ne acıdır ki Gazali el-Munkizu min'ed-Dalâl kitabında haçlıların Kudüs'ü işgalleri sırasında bazan Şam minaresinde, bazan da Kudüs kubbesinde halvette olduğunu ve iki yıldan fazla kapısını kilitleyip dışarı çıkmadığını "Tarikatu't-Tasavvuf" bölümünde kendisi kaydetmektedir.

Zeki Mübarek de haçlı seferlerinden söz ettikten sonra şöyle diyor:

"Haçlı seferlerinden niçin söz ettiğimi biliyor musunuz? Sebebi şudur: Papaz Butrus, haçlıları İslâm alemini işgale teşvik etmek için gece gündüz konuşmalar yapar ve bildiriler hazırlarken, Gazali halvete dalmış, virdlerine devam etmekte ve müslümanları işgalcilere karşı cihada teşvik etmesi gerektiği aklına gelmemekteydi."

Haçlılar işgal sırasında Hafız Ebu'l-Kasım er-Remli'yi yakalamış ve fidye verip kurtaracak biri çıkmadığı için idam etmişlerdi. es-Subki Tabakat'ında bunu zikrederken er-Remli ile beraber daha birçok alimi de idam ettiklerini kaydeder. Bütün bunları tasavvufçuların cihad, çalışmak ve

[14] Ömer Ferruh, "Tasavvuf fi'l-İslam" kitabı

kazanmak konusundaki tutumlarını göstermek için kaydediyoruz.

Şimdi Allah için söyleyiniz, tasavvufçuların bu tavrı nerede, Şam'ı işgal eden Moğollar'a karşı Şeyhulİslâm İbn Teymiyye'nin cihada teşvik eden, düşmana meydan okuyan ve bizzat cihad eden tavrı nerede?!

Şam'a girmelerini önlemek için bir grup Şam'lının başında Moğollar'ın komutanı Kazan'a gitmiş ve komutanı dehşete düşürecek bir cesaret ve kahramanlıkla ona seslenmiştir.

İstekleri kabul edilmeyince Mısır'a gitmiş, Sultan Nasır[15] daha önce savunmadığı Şam'a yürümesi ve onu düşmana karşı savunması için teşvik etmiştir. Bu isteğini Nasır kabul etmiş ve iki ordu Şam yakınlarında Mercussufur denilen yerde karşılaşmıştır.

Savaş dört gün sürmüş ve müslümanlar büyük bir kahramanlıkla savaşa devam etmiştir. Dördüncü günün ikindi vakti Mısır ve Şam askerleri muzaffer olmuş ve doğudan batıya kadar bütün İslâm alemini tehdit eden Moğol ordusu büyük bir yenilgiye uğramıştır.

[15] Sultan Nasır Muhammed Kalavan b. Abdullah es- Salihi 745'de vefat etti. Bknz. el-Bidaye ve'n-Nihaye: 14/202, Şuzurut'uz-Zeheb: 6/134.

Şüphesiz bunda Allah'ın yardımı ve zafer vermesinden sonra, İbn Teymiyye'nin cihad ruhu, medreseyi terkedip bizzat savaşa katılması ve müslümanları cihada teşvik etmesi büyük bir rol oynamıştır.[16]

[16] Tasavvuf ve İslam, AbdurRahman el-Vekil, Tevhid Yayınları, İstanbul, 269.-276. sayfalar

ŞEYHULİSLAM İBN TEYMİYYE'NİN YAŞADIĞI ÇAĞ[17]

Şeyhulİslam İbn Teymiyye (rahimehUllah) hicri 661-778 yılları arasında yaşadı ki, bu dönem siyasal, askeri, iktisadi çalkantıların hakim olduğu bir dönemdir. Bu dönem ayrıca İslam aleminin Haçlı saldırılarına maruz kalıp, yıkım ve çözülmeye süreklendiği bir dönemdir.

Yine İslam aleminin tarihinin en acı dönemlerinden biri olan Moğol işgali de aynı dönemlerde yaşanmıştır.

İbn Teymiyye zamanında Haçlı saldırıları, Moğol saldırıları kadar yoğun olmamakla beraber, yine de etkilerini sürdürmekteydi. 610 yılında, Dimyat'ı ele geçiren Haçlılar, buradaki erkekleri öldürüp, kadın ve çocukları köleleştirdiler. Fakat müslümanları asıl korkutan Moğol savaşları idi ki bu savaşlara İbn Teymiyye de bizzat iştirak etmiştir.[18]

---

[17] Bknz.: İbn Teymiyye'nin "Müşkil Ayetlerin Tefsiri" isimli kıtabının muhakkik AbdulAziz bin Muhammed tarafından yazılan önsözünden bir pasaj, sayfa: 19.-25.

[18] İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 13/91

Müslümanlar Akke ve Haçlıların elinde bulunan diğer kıyıları fetheden değerli hükümdar Halil bin Mansur[19] eliyle, 609 yılında Haçlıları topraklarından atmayı başardılar.[20]

Moğollar İslam topraklarına ilk kez meşhur liderleri Cengiz Han[21] döneminde Orta Asya'dan gelip, Haçlılar'ın Dimyat'ı işgal tarihi olan 610 yılında Ceyhun nehrini geçerek saldırmışlardır.[22]

İbn Esir Moğolların İslam alemine yönelik o vahşi ve yıkıcı saldırıları, şöyle tasvir etmiştir.

"Moğolların tarihde benzerini görülmemiş vahşi saldırılarını, iğrençliğinden dolayı kaç yıldır yazmak istediğim halde yazamıyorum. Bu konuda bir ileri, bir geri adım atıyorum. İslam ve müslümanların ölüm ağıtlarını yazmak kolay mı? Bunları anlatmak kolay mı? Ne olaydı anam beni doğurmasaydı! Ne olaydı bu vahşetten önce ölseydim de, unutulup gitseydim!...

[19] Hakkında bilgi için el-Bidaye ve'n-Nihaye, 13/354

[20] İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 13/338

[21] Barbarlığı ile meşhur Tatar hükümdarı. Ülkeleri yıktı, yağmaladı, halkı köleleştirdi. 624'de öldü. Hakkında bilgi için Siyer'ul-A'lamu Nubela (Zehebi) 22/243-244. sayfalara bakınız.

[22] İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 13/90

Fakat arkadaşlarım ve dostlarım beni bu olayları yazmak konusunda sürekli teşvik ettiler. Sonra ben de bu olayların unutulmaması gerektiğini düşünerek yazmaya karar verdim.

Bu tüm müslümanları kuşatan öyle büyük bir felakettir ki, birisi Allah (celle celâluhu) Adem'i yarattığı günden bu yana, yeryüzü böylesine büyük bir bela görmemiştir derse, doğru söylemiştir. Tarih bu büyük musibetin bir benzerine daha şahit olmamıştır.

Tarihin şimdiye kadar kaydettiği en büyük olay, Buhtunassar'ın Beyt'ul-Makdis'ı yıkıp, İsrailoğullarını toplu katliam ve sürgüne tabi tutması hadisesidir. Fakat bu Moğol melunları bir değil binlerce Beyt'ul-Makdis büyüklüğünde kentler ve milyonlarca müslümanı katlettiler.

Bunların sadece tek bir kentte katlettikleri müslümanın sayısı bile, Buhtunassar'ın katlettiği toplam Yahudiden daha çoktur.

Sanırım yeryüzü, Ye'cuc ve Me'cuc hadisesi dışında kıyamet kopuncaya kadar böylesi bir fitne daha görmeycektir. Deccal fitnesi bile bü vahşet yanında hiç kalır. Çünkü Deccal kendisine uyanları serbest bırakacak, uymayanları öldürecektir. Moğol vahşileri ise, önüne çıkan

herkesi, kadın, çoluk çocuk demeden öldürdüler. Hamile kadınların karınlarını yardılar ve ceninlerini öldürdüler. Biz Allah içiniz ve yine O'na döneceğiz.

Güç ve kuvvet ancak Allah Teâlâ'nındır. Bu öylesine büyük bir beladır ki tüm İslam alemini karabulutlar gibi kaplayarak şer yağdırdı.

Çin yöresinden çıkan bu kavim önce Kaşğar ve Balasağun gibi Türkistan şehirlerine, oradan da, Maveraunnehir'de ki Semerkand ve Buhara gibi İslam şehirlerine saldırdı. Tüm buraları işgal ederek yakıp yıktılar ve halkı katliamdan geçirdiler. Sonra daha da ilerleyerek Horasan, Rey, Hemedan ve Irak'ın bir kısmını işgal ettiler. Sonra Azerbeycan ve Ermenistan tarafına yönelerek oraları da tahrip edip, halkı vahşi bir şekilde katliamdan geçirdiler. Tüm bu işgalleri bir seneden az bir süre içinde gerçekleştirdiler ki tarihte bunun bir benzerine daha rastlanmamıştır.

Azerbeycan ve Ermenistan işgalinden sonra Derbend Şirvan'a yönelerek orayı yakıp yıktılar. Sonra işgal dairelerini daha da genişleterek çoğunlukla Türkler'in yaşadıkları tüm bölgeleri işgal edip, kendilerine direnen herkesi kılıçtan geçirdiler. İnsanlar ancak dağbaşlarına kaçıp saklanarak canlarını kurtarabiliyorlardı.

Tüm bunları son derece hızlı bir şekilde yapıyorlardı. Sonra bunların dışında başka bir grubu Hind ve Sicistan'a kaldırarak, aynı vahşeti buralarda da işlediler.

Dünya böylesine hızlı bir işgal hareketine daha hiç şahit olmamıştı. Tüm tarihçilerin ittifakıyla, Dünya hükümdarı olan İskender bile bu bölgelere ancak onlarca yıl süren seferler sonucu hakim olabilmiştir.

Bu vahşi kavim, dışarıdan gelecek destek ve yardıma ihtiyaç duymayacak tarzda organize olmuşlardı. Koyun, sığır, at ve diğer hayvanlarını da yanlarında gezdiriyor ve sadece bunların etleriyle besleniyorlardı. Bindikleri atları ise, arpayla değil, ayaklarıyla eşeledikleri yerden çıkan bitki köklerini yiyorlardı."[23]

Moğol tehlikesi İslam coğrafyasını öyle kuşattı ki, sonunda hilafet merkezi olan görkemli Bağdat şehrini ele geçirerek halife Mu'tasım'ı[24] öldürdüler ve kenti tahrip ettiler.

İbn Kesir, Moğolların işgalinden sonra bu kentin başına gelenleri şöyle tasvir ediyor:

[23] El- Kamil fi't-Tarih: 9/329-330

[24] Abdulah bin el-Müstansır BİIlah. Irak'daki son Abbasi halifesi.

"İşgal gerçekleşip, aradan kırkgün geçtikten sonra, Bağdat, tek bir insanın dahi yaşamadığı harap bir şehire dönüştü. Yollar ve evler insan ölüleriyle doluydu. Yağmur yağarak bu cesetlerin çürümesine neden oldu.

Cesetlerden yayılan koku yüzünden hava değişti, ülkede veba başlayarak, birçok insanın hava değişimi ve veba yüzünden ölmesine neden oldu. Pahalılık, salgın hastalıklar korku insanları kırıp geçirdi. İnna lillahi ve inna ileyhi raciun (Biz Allah içiniz ve yine O'na döneceğiz)" [25]

İbn Teymiyye'nin de ailesi Moğol saldırıları yüzünden Harran'dan[26] Dimeşk'e hicret etmek zorunda kalmıştı.

Şeyhulİslam, mescidlerde yaptığı konuşmalar ile insanları cihada teşvik etmiş ve kendisi de bizzat bu savaşlara iştirak etmiştir.

Moğollar Dımeşk'i de kuşatınca İbn Teymiyye maiyetinde bulunan kadı ve fakihlerden bir heyet ile beraber Moğol komutanı Gazan'ın huzuruna çıkarak, onu Dimeşk'e saldırmaması için sert bir üslupla uyardı. Öyleki

[25] el-Bidaye ve'n-Nihaye, 13/216

[26] Harran: Türkiye'nin Güneydoğusunda bulunan eski bir yerleşim alanı. Urfa kentine bağlı bir ilçe. Tatar yıkımından sonra tekrar eski mamur hale getirilmiştir.

yanında bulunan herkes onun öldürüleceğine kanaat getirdi.[27]

Hicri 700 yılında Şam valisi ondan Mısır'a giderek Sultan Nasır'ı Moğollara karşı bir ordu hazırlamaya teşvik etmesini istedi. İbn Teymiyye Mısır'a giderek sultan ile görüştü ve onu Moğollara karşı ordu göndermeye ikna etti.[28]

İbn Teymiyye Moğollarla yapılan bu savaşların bazılarına bizzat iştirak ederek, Allah düşmanlarıyla savaştı.

Müslümanları cihada teşvik ediyor ve onları zafer ile müjdeliyordu.[29] Şeyhulİslam'ın bizzat katıldığı savaşlardan biri de Şakkab savaşıdır.[30]

İşte bu şekilde o dönemde müslümanların siyasal yaşamları büyük çalkantılar ve musibetler ile doluydu. Ki bunun sebebi, müslümanların İslam dininin öğretilerinden uzaklaşarak aralarında fırkalara bölünmeleridir.

---

[27] el-Bidaye ve'n-Nihaye, 14/8
[28] el-Bidaye ve'n-Nihaye, 14/17
[29] el-E'lamu'l-Uliyye, Bezzar, 67. sayfa.
[30] el-Bidaye ve'n-Nihaye, 14/24.-28.

İbn Teymiyye'nin yaşadığı dönemde sosyal durum da tıpkı siyasal durum gibi istikrarsızlık içinde yüzmekteydi. İslam Alemine yönelik Haçlı ve Moğol saldırıları, asayişin bozulmasına ve insanların korku ve tedirginlik hissetmelerine neden olmuştur.

Buna bir de müslüman lider ve yöneticilerinin birbirleriyle olan mücadelesi eklenince, durum hepten kötüleşmiştir.

Siyasi durum nedeniyle, İslam Alemi'nin değişik coğrafyalarında yaşayan insanlar birbirleriyle karışma durumunda kalmışlardır. Ve hiç şüphesiz bu değişik adet ve fikirleri olan bu toplulukların birbirleriyle karışmaları, toplanmalarda bazı karışıklıklara neden olmuştur.

Siyasi bunalımlar iktisadi hayatıda olumsuz yönde etkilemiştir. Ziraat ve sanaat erbabı, temel ihtiyaç maddelerini ihtikar altına alıp, depolayarak, fiyatların normalin kat kat üstüne çıkmasını sağlamışlardır.

Ayrıca 701 yılında Şam'ı işgal eden büyük bir çekirge sürüsü, görülmemiş biçimde tüm tarım ürünlerini tahrip etmiştir.[31]

[31] el-Bidaye ve'n-Nihaye, 14/20

İnsanlar ahlaken bozulmuşlar, hile, ihtikar ve hırsızlık yaygınlaşmıştır. Bu durum, Şeyhulİslam İbn Teymiyye'nin "el-Hisbe fi'l-İslam" isimli eserini yazmasına neden olmuştur. Ki o bu kitabında yöneticileri genel düzenin sağlanması, hırsızlık, yolsuzluk ve ihtikarın önlenmesi için teşvik etmiştir.

Ayrıca muhtelif mezheplere mensup insanlar arasında sürekli bir cedel ve mücadele hali yaşanmakta ve bu durum birçok fitnelere sebep olmaktaydı.

Özetle, o dönemde müslümanların toplumsal hayatları gayet bozuktu ve acil islahatlar yapılması gerekiyordu.

İbn Teymiyye toplumun yaşadığı bu kötü durumu düzeltmek için büyük bir gayret gösterdi. Bunun için kitap, Sünnet ve ümmetin Selef'inin öngördüğü metodu[32] takip etti.

---

[32] Bu metodun ehemmiyetine dair Şeyh el-Elbani (rahimehUllah) der ki: "Her kim, Selefi Salih'e tâbi olmadığı halde Kitab ve Sünnet'e ittiba ettiğini sanırsa; şüphesiz ki o kayma ve sapma içindedir. Ben, eskiden bilinen fırkalar içerisinde aktarıla gelen bunca hilafın ve bugün yaşamakta olan hilafın sebebinin; bu üçüncü kaynağa -ki o Selefi Salih'tir- dönüşün yokluğu olduğuna inanıyorum. Kitab, Sünnet ve Selefi Salih'in Menheci. Selefi Salih'e dayanmaksızın Kitab ve Sünnet'e dayananlar; Kitab'a ve Sünnet'e dayanmamışlardır, ancak akıllarına, diğer bir deyişle hevalarına dayanmışlardır. Bunun için diyoruz ki: Hakîki İslam'ın davetinin üç asıl ve üç kaide üzerine kaim olduğunu anlamamız gerekiyor: Kitab, Sünnet ve Salih Selef'imizin üzerinde olduğudur." (Bknz.: Yayınlarımızdan "Selefi Davetimiz", Şeyh Muhammed Nasıruddin el-Elbani)

İbn Teymiyye sofilerin çıkardıkları bid'at ve hurafelere karşı çıkması, Selefi Salihin yoluna aykırı davranan fırkalarla mücadele etmesi ve bazı konularda cumhurun görüşüne muhalefet etmesi nedeniyle hayatı boyunca birçok çile ve eziyete maruz kalmıştır.

Birçok kere eziyet görmüş ve hapse atılmıştır. Son kez Dımeşk kalesinde hapsedildi ve burada 2 yıl 3 ay kaldıktan sonra, Allah'ın rahmetine kavuştu.[33]

Allah ona rahmet etsin.[34]

[33] el-Ukud'ed-Durriye, 54-218.

[34] İbni Teymiyye, Müşkil Ayetlerin Tefsiri (kitabın muhakkiki tarafından yazılan önsözden bir pasaj), Tevhid Yayınları: 19-25.

İşte Mescid-i Aksa, hicri 492 yılında haçlıların eline düşüyor, tasavvufun hücceti Gazali ise hayatta olmasına rağmen belki de kılı bile kıpırdamıyor ve bu büyük olay karşısında harekete geçmiyor. Bırakın harekete geçmesini, kitaplarında bir satırla da olsa buna temas etmiyor.

Aynı şekilde tasavvufun kutupları sayılan İbn Arabi ve İbn el-Farid da Haçlı Seferleri zamanında yaşamış olmalarına rağmen birinden bir savaş katıldığı yahut teşvik ettiği yahut müslümanların başına gelen felaketlerden kopan feryatlar veya iniltilerden birini şiir veya nesirlerinde tescil ettiğini görmüyoruz. Çünkü ikisi de insanlara Allah'ın kulların aynısı olduğunu kararlaştırmakla meşguldüler.

Şimdi Allah için söyleyiniz, tasavvufçuların bu tavrı nerede, Şam'ı işgal eden Moğollar'a karşı Şeyhulİslâm İbn Teymiyye'nin cihada teşvik eden, düşmana meydan okuyan ve bizzat cihad eden tavrı nerede?!

Şam'a girmelerini önlemek için bir grup Şam'lının başında Moğollar'ın komutanı Kazan'a gitmiş ve komutanı dehşete düşürecek bir cesaret ve kahramanlıkla ona seslenmiştir.